

cu care sînt primiți întotdeauna slujitorii frumosului. Profunzimea, simplitatea, autenticitatea, capacitatea de a transmite fiorul emoției puternice și repertoriul cu grijă ales al trupei actorilor din Vilna, au fost apreciate cu căldură de publicul bucureștean. Dramaturgia lui Andreev făcea parte integrantă din profilul artistic al acestui teatru. Piesele scriitorului rus, în interpretarea actorilor din Vilna erau autentice apeluri la compasiune și solidaritatea umană. În vara anului 1923 trupa din Vilna a jucat *Acela care primește palme și Zilele vieții noastre*. „Ceea ce fac actorii din Vilna e simplu și uriaș ca viața însăși“, nota cronicarul «Rampei», cu prilejul spectacolului¹. În stagiunea 1926/1927, Alexandr Stein, cel mai bun actor al trupei, și-a încercat forțele în contorsionatul doctor Kerjențev din *Gîndul*. Odată cu *Gîndul* trupa a prezentat în premieră absolută și versiunea dramatică a povestirii *Cei șapte spînzurați*. Această ciudată lucrarea lui Andreev, în care străbate, în ciuda lipsei de perspectivă a luptei revoluționare, cea mai caldă înțelegere omenească față de cei capabili să se sacrifice pentru un ideal social și etic superior, s-a bucurat de mult succes în fața spectatorilor români. Publicul a primit cu emoție acest nou document al artei lui Andreev, adevărat imn închinat celor care au murit pe baricadele revoluției. În 1927, aceeași piesă a fost jucată și de Teatrul de Artă din Varșovia. Actorul german Paul Wegener, celebritate a teatrului european de atunci, a interpretat în stagiunea 1927/1928, printre alte roluri, și pe doctorul Kerjențev din *Gîndul*. Jocul lui Wegener a fost comparat cu acela al lui Manolescu, concepția lui a părut însă mai puțin clară decît aceea promovată de teatrul românesc. Liniile chinute, frînte cu unghiuri și stridențe ale actorului german au pus în lumină mai mult maladivul piesei lui Andreev în timp ce Manolescu relevase mai cu seamă omenescul ei.

Dramaturgia ca și proza lui Leonid Andreev au zguduit conștiințe, au impresionat prin strigătul profund al omului singur în goană după năluca fericirii și a înțelegerii semenilor. Existența concepută ca un spital rece, nepăsător în care nimeni nu găsește alinare, ca un joc absurd guvernat de forțe implacabile și crude putea fi întâlnită în primele decenii ale veacului nostru și în viziunea altor scriitori europeni. Omul mistuit în cușca prizonieratului amar al vieții sale pămîntene se desprindea adeseori și din paginile de proză sau dramaturgie ale scriitorilor români din epoca dintre cele două războaie mondiale. Fără a putea vorbi despre ucenici direcți ai lui Andreev în țara noastră se pot totuși recunoaște anumite similitudini în creația unor prozatori sau dramaturgi ca Gib. Mihăescu. Romanul *Rusoaica* sau *Pavilionul cu umbre*, piesa jucată cu atît de mult succes la Teatrul Național în stagiunea 1927/29, aduc fuga după idealuri de neatins, visuri neîmplinite care înlocuiesc obsedant o existență banală și îngustă, concepute în termeni ce evocă cu limpezime literatura dostoevșchiană și andreeviană.

*

Teatrul românesc și-a spus un cuvînt interesant în acceptarea operei inegale a lui Andreev. Spiritul teatrului nostru, scopul său de artă, legată strîns de interesele înaintate ale maselor de spectatori, de aspirațiile nobile

¹ «Rampa», 17 august 1923.